

Warszawa, 10 września 2025

Pan Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu RP ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

Dot. projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców oraz o warunkach pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (druk sejmowy nr 1685)

Fundacja „Ukraiński Dom” z uznaniem przyjmuje inicjatywę ustawodawczą Rządu RP oraz szybkie procedowanie w Sejmie RP projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców oraz o warunkach pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (druk sejmowy nr 1685).

Uważamy, że proponowane działania stanowią najlepsze rozwiązanie problemu powstałego po wecie Prezydenta RP wobec ustawy z dnia 5 sierpnia 2025 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy oraz niektórych innych ustaw. Szybka i zdecydowana reakcja pozwoli uniknąć chaosu prawno-administracyjnego, który mógłby wystąpić po 30 września 2025 r., gdyby – po trzech i pół roku sprawnego funkcjonowania – tzw. specustawa ukraińska nie została znowelizowana.

Jednocześnie zwracamy uwagę, że projekt ustawy zawarty w druku nr 1685 obejmuje przepisy, które mogą istotnie pogorszyć sytuację małoletnich cudzoziemców stale zamieszkujących w Polsce.

Projekt przewiduje bowiem rygorystyczne powiązanie prawa dzieci do świadczeń określonych w *ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci* (tzw. świadczenie 800+) z faktyczną aktywnością zawodową ich rodziców lub opiekunów. Tymczasem w Polsce obowiązuje obecnie zasada, zgodnie z którą prawo cudzoziemców z państw trzecich do świadczeń rodzinnych i wychowawczych uzależnione jest od dostępu do rynku pracy, a nie od realnego zatrudnienia. Rozwiązanie to wynika z implementacji *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/98/UE z dnia 13 grudnia 2011 r.*, gwarantującej obywatelom państw trzecich legalnie

Fundacja „Ukraiński Dom” (dawniej: Fundacja „Nasz Wybór”) jest jedną z największych organizacji działających na rzecz społeczności ukraińskiej w Polsce. Od 2009 roku udziela wsparcia osobom migranckim i uchodźczym z Ukrainy, wspiera ich integrację, promuje kulturę ukraińską, działa na rzecz dialogu polsko-ukraińskiego oraz pełni rolę rzecznika praw osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa.

pracującym w UE wspólny zestaw praw, obejmujący m.in. równe traktowanie w zakresie świadczeń społecznych.

Innymi słowy, obywatele polscy oraz cudzoziemcy posiadający legalny dostęp do rynku pracy tworzą jedną wspólnotę osób pracujących, płacących podatki i składki, objętą równymi obowiązkami i prawami. Państwo polskie od lat skutecznie nadzoruje, aby większość cudzoziemców korzystających z dostępu do rynku pracy faktycznie pozostawała aktywna zawodowo, a brak aktywności prowadził z czasem do utraty prawa do pracy oraz legalnego pobytu w Polsce. Skuteczność tej polityki potwierdzają dane statystyczne: według informacji Banku Gospodarstwa Krajowego wskaźnik aktywności zawodowej wśród obywateli Ukrainy – największej grupy cudzoziemców w Polsce – wynosi 96–99% w przypadku migrantów przybyłych przed 2022 r. oraz 70–80% wśród uchodźców przybyłych po 2022 r. Jest to bardzo wysoki poziom, zwłaszcza że badana była cała populacja, a nie tylko gospodarstwa domowe, co oznacza, że w tych grupach niemal nie występują osoby tradycyjnie bierne zawodowo (np. kobiety zajmujące się wyłącznie prowadzeniem domu).

Niestety, rządowy projekt odchodzi od prostego i przejrzystego podejścia – zgodnie z którym dostęp do rynku pracy oznaczał równocześnie prawo do świadczeń społecznych – wprowadzając skomplikowany mechanizm comiesięcznej weryfikacji aktywności zawodowej cudzoziemców. Już pobieżna analiza treści projektu wskazuje, że nie uwzględnia on wielu realnych sytuacji, w jakich znajdują się cudzoziemcy legalnie mieszkający i pracujący w Polsce. W konsekwencji znaczna grupa osób, które przyczyniają się do wzrostu polskiego PKB, może nie zostać uznana za aktywnych zawodowo i straci możliwość ubiegania się o świadczenia na wychowanie dzieci.

Dotyczyć to może m.in.:

- **studentów polskich uczelni**, którzy co do zasady mają w Polsce dostęp do rynku pracy, w tym również tych podejmujących pracę. Patologie związane z fikcyjnym statusem studenta są obecnie skutecznie zwalczane, dlatego obawy projektodawcy dotyczące potencjalnych nadużyć są nieuzasadnione;
- **osób prowadzących działalność nierejestrowaną lub pracujących na podstawie umów o dzieło**. Cudzoziemcy często łączą różne formy zatrudnienia, np. pracę w niepełnym wymiarze z umową o dzieło, która nie wiąże się z odprowadzaniem składek. Ich łączny dochód nie będzie uwzględniany w świetle nowych przepisów;
- **dzieci utrzymywanych przez innych członków rodziny niż rodzice lub opiekunowie prawni**, np. w rodzinach, w których starsze rodzeństwo wspiera młodsze wraz z rodzicami;
- **dzieci pozostające pod opieką osób w wieku emerytalnym lub rodziców z niepełnosprawnościami**, którzy nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. W takich przypadkach dzieci zostaną pozbawione wsparcia, a opiekunowie

Fundacja „Ukraiński Dom” (dawniej: Fundacja „Nasz Wybór”) jest jedną z największych organizacji działających na rzecz społeczności ukraińskiej w Polsce. Od 2009 roku udziela wsparcia osobom migranckim i uchodźczym z Ukrainy, wspiera ich integrację, promuje kulturę ukraińską, działa na rzecz dialogu polsko-ukraińskiego oraz pełni rolę rzecznika praw osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa.

mogą być zmuszeni do podejmowania krótkoterminowych, często fikcyjnych form zatrudnienia wyłącznie w celu rejestracji w ZUS. Może to prowadzić do nadużyć ze strony nieuczciwych pracodawców, którzy za opłatą proponują fikcyjne zatrudnienie.

To jedynie niektóre przykłady sytuacji, w których dzieci cudzoziemców – osób uczciwie pracujących i stale mieszkających w Polsce – mogłyby zostać niesłusznie pozbawione wsparcia państwa. Wierzymy, że nie wynika to ze złej woli projektodawców, lecz z naturalnych ograniczeń możliwości uchwycenia w nawet najbardziej rozbudowanej ustawie całej złożoności życia ludzkiego. Dowodzi to po raz kolejny słuszności dotychczasowych rozwiązań.

Chcielibyśmy również zwrócić uwagę na inne niepokojące elementy projektowanej ustawy:

- **Art. 9 pkt 16 zmienia art. 37 specustawy ukraińskiej.** Zgodnie z projektem osoby posiadające numer PESEL UKR, które ukończyły 18 lat i nie są ubezpieczone w NFZ na ogólnych zasadach, tracą prawo do niektórych świadczeń, m.in. refundacji leków. Szczególnie dotknie to uchodźców w wieku emerytalnym, którzy w konsekwencji mogą być zmuszeni do ubiegania się o polską emeryturę wyłącznie w celu uzyskania prawa do ubezpieczenia zdrowotnego. Racjonalnym rozwiązaniem wydaje się utrzymanie dla nich wyjątków w specustawie, zamiast przenoszenia ich masowo do systemu powszechnego.
- **Rozwiązanie uzależniające wypłatę 800+ od spełniania obowiązku szkolnego** miało charakter doraźny, w odpowiedzi na wyjątkową sytuację ukraińskich uchodźców. Obecnie projekt zakłada, że stanie się to zasadą. Obowiązek szkolny jest fundamentem systemu edukacji i powinien być traktowany niezależnie od programów socjalnych. Tymczasem w świadomości części uchodźców 800+ postrzegane jest jako „wynagrodzenie” za uczęszczanie do szkoły, co odwraca właściwą logikę: jeśli świadczenie nie przysługuje, rodzice mogą uznać, że dziecko nie musi realizować obowiązku szkolnego. W ten sposób obowiązek edukacyjny, zamiast stanowić podstawę wychowania i integracji, sprowadzany jest do warunku uzyskania wsparcia finansowego.
- **Projekt utrzymuje art. 54 specustawy,** który wprost zabrania dzieciom posiadającym obywatelstwo ukraińskie korzystać z polskiej edukacji domowej. W obecnej sytuacji, po decyzji o włączeniu ukraińskich dzieci do polskiego systemu edukacyjnego, nie ma już praktycznego uzasadnienia dla utrzymania tego przepisu. Art. 54 uniemożliwia grupie dzieci dostęp do edukacji domowej wyłącznie ze względu na obywatelstwo.
- **Projekt nie rozstrzyga, czy planowana dla byłych uchodźców ukraińskich karta pobytu CUKR** będzie zawierała adnotację „dostęp do rynku pracy”. Jeśli tak – aktywni

Fundacja „Ukraiński Dom” (dawniej: Fundacja „Nasz Wybór”) jest jedną z największych organizacji działających na rzecz społeczności ukraińskiej w Polsce. Od 2009 roku udziela wsparcia osobom migranckim i uchodźczym z Ukrainy, wspiera ich integrację, promuje kulturę ukraińską, działa na rzecz dialogu polsko-ukraińskiego oraz pełni rolę rzecznika praw osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa.

zawodowo posiadacze tej karty będą mogli ubiegać się o świadczenie 800+. Jeśli nie – osoby te, mimo wykonywanej pracy, zostaną wykluczone. Zgodnie z projektowanymi przepisami cudzoziemcy z państw trzecich, aby uzyskać świadczenie 800+, muszą posiadać kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, być aktywni zawodowo, mieszkać wraz z dziećmi na terytorium Polski, a dzieci muszą spełniać obowiązek szkolny. Obawiamy się, że pierwsza, czysto biurokratyczna przesłanka może okazać się problematyczna.

- **Podczas prac nad poprzednim projektem** (ustawą zawetowaną 5 sierpnia) nie obowiązywała jeszcze ogólnoeuropejska decyzja o kolejnym wydłużeniu ochrony czasowej na terytorium UE. W związku z tym zasadne jest przedłużenie specustawy na okres zgodny z *Decyzją Wykonawczą Rady (UE) 2025/1460 z dnia 15 lipca 2025 r.*, tj. do 4 marca 2027 r.

Prosimy o uwzględnienie powyższych uwag podczas prac nad projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu weryfikacji prawa do świadczeń na rzecz rodziny dla cudzoziemców oraz o warunkach pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (druk sejmowy nr 1685).

Z wyrazami szacunku,

PODPIS ZAUFANY

MYROSLAVA
KERYK

11.09.2025 15:40:21 (GMT+2)

Document signed electronically with
trusted signature

Myroslava Keryk

Prezesa Fundacji „Ukraiński Dom”

Fundacja „Ukraiński Dom” (dawniej: Fundacja „Nasz Wybór”) jest jedną z największych organizacji działających na rzecz społeczności ukraińskiej w Polsce. Od 2009 roku udziela wsparcia osobom migranckim i uchodźczym z Ukrainy, wspiera ich integrację, promuje kulturę ukraińską, działa na rzecz dialogu polsko-ukraińskiego oraz pełni rolę rzecznika praw osób z doświadczeniem migracji i uchodźstwa.